

EUROPOS PARLAMENTAS

2014 - 2019

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

2014/2238(INI)

5.3.2015

PRANEŠIMO PROJEKTAS

„Žaliojo užimtumo iniciatyva. Išnaudoti žaliosios ekonomikos darbo vietų kūrimo potencialą“
(2014/2238(INI))

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas

Pranešėja: Jean Lambert

PR_INI

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS	3
AIŠKINAMOJI DALIS.....	8

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

„Žaliojo užimtumo iniciatyva. Išnaudoti žaliosios ekonomikos darbo vietų kūrimo potencialą“ (2014/2238(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą „Žaliojo užimtumo iniciatyva. Išnaudoti žaliosios ekonomikos darbo vietų kūrimo potencialą“ (COM(2014) 0446),
- atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą „Žaliojo MVĮ veiksmų planas“ (COM(2014) 0440),
- atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą „Žiedinės ekonomikos kūrimas. Europos be atliekų programa“ (COM(2014) 0398),
- atsižvelgdamas į Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „Ekologiško augimo darbo vietų kūrimo potencialo išnaudojimas“ (SWD(2012) 0092),
- atsižvelgdamas į 2010 m. gruodžio 6 d. Tarybos išvadas „Užimtumo politika siekiant konkurencingos, mažo anglies dioksido kiekio, efektyvaus išteklių naudojimo ir ekologiškos ekonomikos“,
- atsižvelgdamas į 2010 m. spalio 21 d. Tarybos sprendimą Nr. 2010/707/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių,
- atsižvelgdamas į EBPO / Europos profesinio mokymo plėtros centro 2014 m. tyrimą „Ekologiškesni gebėjimai ir darbo vietos, EBPO žaliojo ekonomikos augimo tyrimai“ (angl. „Greener Skills and Jobs, OECD Green Growth Studies“),
- atsižvelgdamas į 2013 m. balandžio mėn. Europos užimtumo observatorijos apžvalgą „Žaliųjų darbo vietų skatinimas per visą krizės laikotarpį. Geriausios praktikos Europoje 2013 m. vadovas“ (angl. „Promoting green jobs throughout the crisis: a handbook of best practices in Europe 2013“),
- atsižvelgdamas į Tarptautinės darbo organizacijos / Europos profesinio mokymo plėtros centro 2011 m. ataskaitą „Žaliosiose darbo vietose reikalingi gebėjimai. Bendras požiūris. Apibendrinamoji ataskaita, paremta 21 šalies tyrimais“ (angl. „Skills for green jobs: a global view: synthesis report based on 21 country studies“),
- atsižvelgdamas į Europos profesinio mokymo plėtros centro 2010 m. ataskaitą „Žaliosiose darbo vietose reikalingi gebėjimai. Europos apibendrinamoji ataskaita“ (angl. „Skills for green jobs – European synthesis report“),
- atsižvelgdamas į EBPO programos CFE-LEED 2010 m. vasario 8 d. dokumentą „Žaliosios darbo vietos ir gebėjimai. Kovos su klimato kaita poveikis vietinei darbo rinkai“ (angl. „Green jobs and skills: the local labour market implications of addressing climate change“),

- atsižvelgdamas į savo 2013 m. gruodžio 12 d. rezoliuciją „Ekologinės inovacijos: kurti darbo vietas ir skatinti augimą įgyvendinant aplinkos politiką“¹,
 - atsižvelgdamas į savo 2012 m. kovo 15 d. rezoliuciją dėl Konkurencingos mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos sukūrimo iki 2050 m. plano²,
 - atsižvelgdamas į savo 2010 m. rugsėjo 7 d. rezoliuciją dėl darbo vietų potencialo plėtimo naujoje tvarioje ekonomikoje³,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 52 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto pranešimą ir Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos bei Moterų teisių ir lyčių lygybės komitetu pateiktas nuomones (A8-0000/2015),
- A. kadangi tokios pasaulinės tendencijos, kaip neefektyvus išteklių naudojimas, pernelyg didelė našta aplinkai, klimato kaita, taip pat didėjanti socialinė atskirtis ir nelygybė, artėja prie ribos, kurią peržengus negalima išvengti negrįžtamo poveikio mūsų visuomenei ir natūraliai gamtinei aplinkai;
 - B. kadangi dėl nepakankamo nuoseklios politikos atsako siekiant kovoti su šiomis problemomis atsiranda rizika, kad didelė darbo vietų kūrimo potencialo, pereinant prie žaliosios ir socialiniu požiūriu integracinės ekonomikos, dalis liks nepanaudota;
 - C. kadangi reaguodami į šias grėsmes matome naujų sektorių kūrimąsi – vieną iš daugelio pokyčių – ir kai kurių sektorių nuosmukį, pavyzdžiui, smarkiai aplinką teršiančių; kadangi, turint omenyje pastarąjį sektorių, ypatingas dėmesys turi būti skiriamas darbo jėgai perkvalifikuojant ir įdarbinant žmones kitose srityse;
 - D. kadangi 2010 m. Kankūne vykusioje Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos šalių konferencijoje ES ir jos valstybės narės įsipareigojo garantuoti tinkamą darbo jėgos perėjimą, užtikrinantį deramą darbą ir kokybiškas darbo vietas; kadangi siekiant ekologiškai tvarios ekonomikos tinkamas perėjimas visiems turi būti gerai valdomas ir juo turi būti prisidedama prie deramo darbo visiems užtikrinimo, socialinės įtraukties ir skurdo panaikinimo tikslo;
 - E. kadangi kurti „žaliąsias“ darbo vietas trukdo gebėjimų trūkumas, atsiradęs dėl įvairių veiksnių;
 - F. kadangi yra aiškių įrodymų, kad perėjimas nuo darbo jėgos apmokestinimo prie aplinkos mokesčių, investicijos į energetiką ir efektyvų išteklių naudojimą, tiekimo grandinės kūrimas taikant aiškia pramonės strategiją turi teigiamą poveikį darbo vietų kūrimui;
 - G. kadangi aiškūs, pastovūs, vidurio laikotarpio ir ilgalaikiai tikslai gali būti svarbūs pokyčius skatinantys veiksniai ir kadangi ES reglamentavimas šiuo atžvilgiu taip pat

¹ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0584.

² OL C 251E, 2013 8 31, p. 75.

³ OL C 308E, 2011 10 20, p. 6.

atlieka svarbų vaidmenį; kadangi tikslinės investicijos, suteikiančios galimybių kurti darbo vietas, turėtų būti grindžiamos aiškia politikos sistema ir ją atitikti;

- H. kadangi MVĮ yra svarbūs užimtumo kūrimo veiksniai ir joms teko vadovaujamas vaidmuo daugelyje „žaliųjų“ sektorių, tačiau kurdamos darbo vietas perėjimo laikotarpiu jos gali susidurti su tam tikrais sunkumais;

Žaliosios ekonomikos link. Galimybės darbo rinkai

1. pabrėžia, kad pereinant prie tvarios visuomenės ir ekonomikos, įskaitant tvarius vartojimo ir gamybos modelius, atsiranda galimybių kurti naujas darbo vietas ir paversti esamas darbo vietas į žaliąsias praktiškai visuose sektoriuose ir visoje vertės grandinėje;
2. pažymi, kad perėjimas atveria dideles galimybes kurti vietines darbo vietas, kurių negalima perkelti, be kita ko, krizės paveiktuose sektoriuose;

Tinkamas perėjimas ir deramas darbas

3. palankiai vertina Komisijos pareiškimą, kad restruktūrizavimas turėtų būti grindžiamas socialinės atsakomybės principu;
4. ragina Komisiją ir valstybes nares įsipareigoti vykdyti tinkamo perėjimo veiksmų planą, kuriame dera plataus užmojo aplinkos apsaugos tikslai ir griežti socialiniai reikalavimai, įskaitant deramo darbo, tinkamų ir saugių darbo sąlygų skatinimą, mokymo ir gebėjimų ugdymo programas, darbuotojų teisės į informaciją, konsultacijas ir teisės dalyvauti geresnį užtikrinimą, kai tai susiję su tvariu vystymusi, ir veiksmingą darbo jėgos atstovavimą;
5. primena, kad atnaujintoje ES darbuotojų sveikatos ir saugos strategijoje turėtų būti atsižvelgiama į konkrečią riziką naujuose sektoriuose;
6. pabrėžia, kad norint numatyti pokyčius užimtumo srityje reikia iniciatyvaus pertvarkymo valdymo ir kad ilgalaikis planavimas būtinas siekiant užtikrinti veiksmingą perėjimą ir stabilų užimtumą;
7. pažymi, kad kai kurie regionai susiduria su daugiau problemų nei kiti; ragina vietas ir regioninės valdžios institucijas ir socialinius partnerius bendrai įgyvendinti veiksmų planus, kuriais remiamos pokyčių paveiktos bendruomenės ir darbuotojai;
8. pabrėžia, kaip svarbu, kad darbuotojai dalyvautų įgyvendinat šiuos pokyčius; ragina įtraukti profesinių sąjungų „žaliuosius atstovus“, dirbančius su darbdaviais tvarumo darbo vietose didinimo srityje;

Žaliosiose darbo vietose reikalaujami gebėjimai

9. palankiai vertina gebėjimų ugdymo priemones ir Komisijos pasiūlytą gebėjimų poreikių prognozę; tačiau pabrėžia, kad reikia imtis platesnio užmojo veiksmų;
10. ragina valstybes nares ir regioninės valdžios institucijas įtraukti socialinius partnerius ir mokymo paslaugų teikėjus, taip pat patvirtinti ir įgyvendinti gebėjimų ugdymo

strategijas, kurių tikslas – gerinti bendruosius, sektorių ir konkrečiai profesijai reikalingus gebėjimus;

11. pažymi, kad šios strategijos turėtų apimti gebėjimų spragų nustatymą ir tikslines profesinio mokymo ir mokymosi visą gyvenimą programas; pabrėžia, kad į strategijas reikia aktyviai įtraukti atleistus ir žemos kvalifikacijos darbuotojus, kuriems gresia pavojus būti išstumtiems iš darbo rinkos; pabrėžia, kad reikia imtis veiksmų siekiant atkurti lyčių disproporciją;
12. ragina valstybes nares į mokymo ir švietimo sistemas integruoti tvarų vystymąsi, su aplinkos apsauga susijusius įgūdžius ir gebėjimus; primena gebėjimų gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos srityse svarbą;
13. pabrėžia, kad valdžios institucijoms ir tarnyboms reikia imtis tikslinių veiksmų siekiant pašalinti gebėjimų spragas; ragina valstybes nares mokyti darbuotojus už užimtumą atsakingose institucijose ir tarnybose siekiant integruoti žaliosiose darbo vietose reikalaujamus gebėjimus į darbo rinkos politikos sritis;

Politikos nuoseklumas siekiant visiškai išnaudoti tvarios ekonomikos darbo vietų kūrimo potencialą

14. ragina Komisiją ir valstybes nares patvirtinti plataus užmojo ir integruotąsias reguliavimo fiskalines ir finansines sistemas, kuriomis būtų užtikrinamos tvarios investicijos ir skatinamos inovacijos, tokiu būdu atveriant dėl šių pokyčių atsiradusias galimybes kurti darbo vietas; pabrėžia, kad politika turėtų būti formuojama pagal ilgalaikes perspektyvas, apimančias, jei būtina, privalomus tikslus ir rodiklius, kuriais būtų vertinama siekiant tų tikslų padaryta pažanga;
15. pabrėžia, kad būtina laikytis nuoseklios politikos, kuria būtų skatinama atsinaujinančiosios energijos gamyba ir energijos vartojimo efektyvumas, siekiant paspartinti vietos plėtrą ir vietinių darbo vietų kūrimą;
16. ragina valstybes nares visapusiškai paisyti patikslintų ES teisės aktų dėl viešųjų pirkimų naujų nuostatų ir jas įgyvendinti, taip pat imtis iniciatyvos ir nustatyti aplinkosauginius ir socialinius kriterijus savo viešųjų pirkimų politikoje, siekiant sukurti tvarių darbo vietų;
17. ragina Komisiją vykdyti savo įsipareigojimą pasiūlyti platesnio užmojo atliekų teisės aktus, kuriuos taikant būtų galima nedelsiant visapusiškai išnaudoti didelį žiedinės ekonomikos teikiamą darbo vietų kūrimo potencialą;
18. ragina Komisiją naudotis ES semestru ir strategijos „Europa 2020“ peržiūra, siekiant remti žaliųjų darbo vietų kūrimą; ragina Komisiją parengti konkrečioms šalims pritaikytas rekomendacijas, kuriomis būtų prisidedama prie didesnio užimtumo ir mažesnio ekologinio pėdsako, įskaitant perėjimą nuo darbo jėgos apmokestinimo prie aplinkosauginių mokesčių ir laipsnišką priešingų rezultatų duodančių subsidijų atsisakymą iki 2020 m.;
19. ragina Komisiją atnaujinti savo įsipareigojimą dėl strategijos „Europa 2020“ ir

nedelsiant paskelbti jos laikotarpio vidurio peržiūrą; ragina Komisiją įtraukti kokybišką įdarbinimą ir efektyvų išteklių naudojimą į pagrindinius tikslus; ragina Komisiją pasiūlyti platesnio masto socialinius ir aplinkosauginius 2030 ir 2050 m. tikslus;

Investicijos į tvarų darbo vietų kūrimą

20. ragina Komisiją ir valstybes nares skatinti kokybiškas investicijas, kurios būtų naudingos visuomenei; ragina Komisiją ir valstybes nares nukreipti investicijas į sritis, kuriose jos turėtų teigiamą poveikį darbo rinkai, siekiant sukurti deramų darbo vietų ir kovoti su nedarbu;
21. pabrėžia tai, kad investicijomis į energijos vartojimo efektyvumą skatinamas vietinių darbo vietų kūrimas ir vietos ekonominė plėtra, taip pat pabrėžia tai, kad vartojimo efektyvumo užtikrinimas pastatuose yra ekonomiškai efektyviausias būdas, suteikiantis ilgalaikių sprendimų energijos nepritekliui mažinti;
22. rekomenduoja, kad tikslai, susiję su kova su klimato kaita, atsinaujinančiąja energija ir energijos vartojimo efektyvumu, būtų laikomi investicijų tikslais;
23. ragina valstybes nares visapusiškai išnaudoti galimybes pagal Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir kitų ES finansavimo šaltinių teisinę sistemą, siekiant skatinti tvarius žaliojo užimtumo projektus;
24. ragina Komisiją ir valstybes nares perėjimo prie žaliosios ekonomikos tikslais naudoti daugiametės finansinės programos (DFP) peržiūrą, kuri bus atlikta po 2016 m. rinkimų;

Mažosios ir vidutinės įmonės (MVI)

25. pritaria Žaliojo MVI veiksmų plano tikslams ir į MVI orientuotiems veiksams, kurie pagal jį siūlomi, siekiant pagerinti efektyvų išteklių naudojimą, remti žaliąjį verslumą, išnaudojant galimybes turėti ekologiškesnes vertės grandines ir suteikiant palankias sąlygas žaliosioms MVI patekti į rinką;
26. pažymi, kad MVI yra pagrindiniai darbo vietų kūrimo Europoje veiksniai; pabrėžia, kad MVI susiduria su ypatingais sunkumais išnaudodamos žaliojo perėjimo suteikiamas darbo vietų kūrimo galimybes, ypač susijusias su galimybėmis gauti finansavimą, mokymu ir gebėjimų spragų šalinimu; ragina Komisiją ir valstybes nares imtis plataus užmojo veiksmų, siekiant teikti paramą, kad būtų palankesnės sąlygos kurti žaliąsias darbo vietas MVI, įskaitant tikslinę informaciją, informuotumo didinimą, techninę pagalbą, galimybes gauti finansavimą ir mokymo priemonių;
27. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai ir Komisijai, taip pat valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.

AIŠKINAMOJI DALIS

Komisijos „Žaliojo užimtumo iniciatyva“¹ paskelbta 2014 m. liepos mėn. kartu su „Žaliuoju MVĮ veiksmų planu“² (taip pat paminėtu šioje ataskaitoje) ir komunikatu dėl žiedinės ekonomikos.

Iniciatyvos tikslas – remtis 2012 m. Komisijos tarnybų darbinio dokumentu „Ekologiško augimo darbo vietų kūrimo potencialo išnaudojimas“³, kuris yra užimtumo srities dokumentų rinkinio dalis ir kuriame pabrėžiama, kad iki 20 mln. darbo vietų galėtų būti sukurta žalioje ekonomikoje iki 2020 m., ir atsižvelgiama į užimtumo gaires, pagal kurias valstybės narės raginamos: *...skatinti kurti darbo vietas, įskaitant rūpybos ir žaliojo užimtumo srityse.*⁴

Kyla klausimas, kaip apibrėžti „žaliąsias“ darbo vietas, ypač bandant stebėti jų raidą statistiniais tikslais. TDO teigia, kad žaliosios darbo vietos – tai *deramas darbas, kuriuo siekiama:*

- mažinti energijos ir žaliavų vartojimą
- mažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kieki
- mažinti atliekų kieki ir taršą
- saugoti ir atkurti ekosistemas

Prisidėjusieji prie šios ataskaitos rengimo, įskaitant Europos amatų, mažų ir vidutinių įmonių asociaciją (UEAPME) ir Londono universiteto koledžo (UCL) profesorių Paulą Ekinsą, teigė pranešėjui, kad būtų naudingiau apie „ekonomikos žalinimą“ mąstyti globaliai, nes toks požiūris tinkamesnis produktų, procesų ir paslaugų atžvilgiu ir jį reikia integruoti į visas politikos sritis: fiskalinę, užimtumo, darbo rinkos, švietimo ir mokymo, mokslinių tyrimų, inovacijų, kovos su klimato kaita ir energetikos politiką.

Žalioji ekonomika grindžiama Komisijos nurodytomis problemomis: „neefektyvus išteklių naudojimas, pernelyg didelė našta aplinkai ir klimato kaita, taip pat socialinė atskirtis ir nelygybė...“⁵ – šiam komitetui gerai žinomos socialinės problemos, kaip ir didelis nedarbas. Akivaizdu, kad šie sunkumai paveiks darbo rinką. Pavyzdžiui, didelio prekybos centrų tinklo ASDA skaičiavimais, 95 proc. jų šviežios produkcijos gresia klimato kaitos keliamas pavojus, vienam trečdaliui – didelis pavojus⁶.

¹ „Žaliojo užimtumo iniciatyva. Išnaudoti žaliosios ekonomikos darbo vietų kūrimo potencialą“ COM (2014) 446 *final*

² Komisijos komunikatas „Žalioji MVĮ veiksmų planas“ COM(2014) 440

³ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Ekologiško augimo darbo vietų kūrimo potencialo išnaudojimas“ SWD(2012) 92 *final*

⁴ 2010 m. spalio 21 d. Tarybos sprendimas [2010/707/ES](#) dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių [Oficialusis leidinys L, 2010 11 24].

⁵ „Žaliojo užimtumo iniciatyva. Išnaudoti žaliosios ekonomikos darbo vietų kūrimo potencialą“ COM (2014) 446 *final*

⁶ „Pasirengimas sudėtingoms sąlygoms. Gebėjimai, reikalingai tvariai ekonomikai“ (angl. *Preparing for the*

Būtinybė mąstyti globaliau atsispindi daugelio pagalbininkų pranešėjui išsakytame esminiame raginime: būtinybė taikyti nuoseklią, išsamią politikos sistemą, pagal kurią būtų užtikrinama nuspėjama mokymo ir investicijų aplinka. Nenuosekli politika ir paskatos buvo dažnai įvardijamos kaip kliūtis daryti pažangą, ribojanti įdarbinimo galimybes. Tokia politika taip pat turi būti ilgalaikė: dabar pastatyti pastatai galėtų stovėti ateinančius penkiasdešimt metų, todėl jie turi atitikti aukščiausius energijos vartojimo efektyvumo ir darnios statybos standartus; investicijos į atsinaujinančiųjų energijos išteklių įrenginius turi neapsiriboti 2020 m. ir pan.

Prof. P. Ekins ir kt. nustatė tris pagrindinius darbo vietų kūrimo veiksnius, kurie, kaip žinoma, yra veiksmingi; Komisija ir Parlamentais kartais pateikdavo su jais susijusių pasiūlymų, tačiau jų įgyvendinimas buvo nepakankamas:

- Aplinkosaugos mokesčių reforma – darbo jėgos mokesčių naštos perkėlimas aplinkos apsaugai, tačiau užtikrinant, kad tai nebūtų regresyvinis apmokestinimas. Šią reformą galima pagerinti toliau naudojantis semestro procesu ir nacionalinėmis rekomendacijomis. Siekiant nuoseklumo, taip pat reikėtų stengtis atsisakyti priešingų rezultatų duodančių subsidijų, kuriomis remiami aplinką teršiantys sektoriai ar sektoriai, kuriuose išskiriama daug anglies dioksido.
- Energetika ir efektyvus išteklių naudojimas EP nuolatos atkreipia dėmesį į šios srities potencialą, ypač į efektyvų išteklių naudojimą, kovojant su energijos nepriteklumi pagal išsamią izoliacijos programą¹. Direktyvoje dėl pastatų energinio naudingumo² užimtumo poveikis įvertintas apie 2 mln. galimų naujų darbo vietų, iš kurių daugelis, pagal apibrėžtį, negali būti perkeltos į kitą vietą, o Efektyvaus išteklių naudojimo direktyva suteikė tolesnę akstiną. Tačiau poveikį galima pajusti tik tuo atveju, jei direktyvos įgyvendinamos veiksmingai (šiuo tikslu gali prireikti griežtesnių įgyvendinimo užtikrinimo mechanizmų) ir derinamos su būtinomis investicijomis ir mokymais. Jaučiamas didelis efektyvesnio išteklių naudojimo poreikis: UEAPME nurodė „Eurobarometro“ duomenis, pagal kuriuos 93 proc. MVĮ imasi bent vienos iniciatyvos, kad naudotų išteklius efektyviau³.
- Tiekimo grandinės plėtojimas, kad įdarbinimo ir ekonomikos atžvilgiu ES gautų naudos visuose etapuose. Akivaizdu, kad reikia pramonės strategijos, kuria būtų nukreipiamos ir skatinamos investicijos į, pavyzdžiui, atsinaujinančiųjų energijos išteklių pramonę, o tai galėtų suteikti daugiau įdarbinimo galimybių kaimo ir buvusiose pramoninėse vietovėse. Plėtoti tiekimo grandinę taip pat būtina siekiant skatinti pokyčius ir užtikrinti, kad visi įmonės subjektai galėtų spręsti problemas. Daugelis įmonių neįsitraukia į dialogą tiekimo grandinėje išmetamų teršalų, klimato kaitos ar efektyvaus išteklių naudojimo klausimais.

Perfect Storm - skills for sustainable economy), IEMA, 2015.

¹ 2013 m. birželio 11 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl socialinio būsto Europos Sąjungoje (2012/2293(INI))

² 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo

³ Greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 381, 2014 m.

Pereinant prie žaliosios ekonomikos darbo jėgos įtraukimas yra ypač svarbus. Kai kurie sektoriai patirs didelių pokyčių, netgi nuosmukį, ir tų pokyčių valdymas bus palankesnis pasinaudojant veiksminga pagalba, perkvalifikuojant darbuotojus ir galimai keičiant produkciją. Šiuo atžvilgiu ES lėšos, jei jos naudojamos veiksmingai, atlieka svarbų vaidmenį. Sektorių lygmeniu Europos darbo taryba yra svarbi valdant pokyčius. Darbo jėgos aktyvumas taip pat padeda atverti galimybių. Kaip rodo profesinių sąjungų kongreso TUC ataskaita „The Union effect“¹, „žalieji atstovai“, prilyginami sveikatos ir saugos atstovams, gali būti naudingi kaip lyderiai, padedantys didinti informuotumą ir įgyvendinti pokyčius. Pavyzdžiui, „PHS Group“ įkūrė aplinkosaugininkų, turinčių reikiamų gebėjimų ir patirties, tinklą ir suteikė galimybę gauti akreditaciją už šiuos gebėjimus; jie padėjo sumažinti išlaidas už apšvietimą ir padarė didelę pažangą medžiagų perdirbimo ir utilizavimo srityje.

Darbo jėgos įtraukimas taip pat svarbus, nes darbas turėtų būti deramas: tinkamai apmokamas, atliekamas esant geroms darbo sąlygoms, taikant griežtas sveikatos ir saugos nuostatas. Darbo santykiai kai kuriuose žaliuosiuose sektoriuose gana prastai išvystyti tiek darbdavių, tiek darbuotojų lygmeniu; turėtų būti skatinamas naujas socialinis dialogas tarp sektorių. Atnaujintoje sveikatos ir saugos strategijoje turėtų būti atsižvelgiama į naujus ar kintančius pavojus besivystančiuose pramonės sektoriuose.

Kai įmonės nori ar turi imtis veiksmų, kad jų verslas būtų tvaresnis, daugelis jų nėra užtikrintos, kaip valdyti riziką ar pokyčius, arba gali susidurti su tuo, kad nepavyksta rasti reikiamų gebėjimų turinčių darbuotojų. Komisijos komunikate pateikiama teigiamų pasiūlymų ir mums reikia visapusiško požiūrio, kuriuo vadovaudamiesi įvertintume, kad būtina suprasti, kodėl tvarumas svarbus verslui ir visai visuomenei. Reikia, kad universitetuose būtų supažindinama su tvarumo principais. Vis dar trūksta studentų, ypač merginų, kurie specializuotųsi gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos srityse – tai vis dar išlieka problema. Nacionalinės studentų sąjungos (NUS) duomenimis, 60 proc. apklaustų pirmakursių universitetų studentų nori sužinoti daugiau apie tvarumą, nepriklausomai nuo to, ką jie studijuoja. Jei mes norime integruoti žaliąjį darbą, reikia išlaikyti šį susidomėjimą ir gerinti bendruosius gebėjimus – studentai nori bendradarbiauti rengiant atitinkamus kursus. Kaip teigia NUS, jei mes ieškome lyderių šioms problemoms spręsti, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad 80 proc. pasaulio lyderių lankė universitetą – pasitelkus ten įgytas žinias galima kurti ateitį.

Be to, kaip parodė EUROFER projektas „GreenVET“, daug ką galima pasiekti sektorių lygmeniu.² Rengiant išsamius mokymus apie teises ir technines aplinkybes (įskaitant efektyvų išteklių naudojimą), kuriomis dirbama plieno pramonėje, tikimasi, kad toks akredituotas mokymas užtikrins didesnę judumą sektoriuje ir galimybę dalytis praktine patirtimi. Mes taip pat turėtume pasitikėti formaliojo ir neformaliojo mokymosi rezultatu patvirtinimu ir to patvirtinimo pripažinimu – priemone atotrūkiui tarp esamų gebėjimų ir darbo rinkos poreikių pašalinti. Kaip teigta pranešėjui, daugelis darbuotojų įgyja gebėjimų dirbdami, tačiau jie niekada oficialiai nepripažįstami, o tai tampa kliūtimi siekti paaugštinimo. Gebėjimų tarybos gali atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant mokymo programų, susijusių su sektorių ir konkrečių gebėjimų poreikiais, atnaujinimą ir taip pat reaguojant į pokyčius rinkoje. Vis dėlto reikalingas išsamus su gebėjimais susijęs veiksmų planas, į kurį turi būti

¹ „The Union Effect - greening the workplace“, TUC

https://www.tuc.org.uk/sites/default/files/The_Union_Effect_Greening_The_Workplace_Covers_2014_All.pdf

² http://www.gt-vet.com/?page_id=18

įtraukti visi suinteresuotieji subjektai, pradėdant konsultantais karjeros klausimais, užimtumo tarnybomis (Europos valstybinių užimtumo tarnybų tinklas galėtų daug prisidėti), baigiant mokymo paslaugų teikėjais (įskaitant vietines valdžios institucijas), socialiniais partneriais ir valdžia.

Tačiau mokymai turi būti prieinami, teikiami už priimtina kainą ir siūlomi bet kuriuo asmens profesinės veiklos laikotarpiu. Gebėjimų spragų pasitaiko ne tik patekus į darbo rinką, tačiau dažnai ir valdant projektus, kaip, tarkime, statybos inžinierių atveju. Europos vėjo energijos asociacijos (EWEA) manymu, dėl šiuo metu esančios gebėjimų spragos iki 2030 m. gali pritrūkti apie 15 000 kvalifikuotų darbuotojų. Tikėtina, kad didžiausias gebėjimų trūkumas yra įrangos eksploatavimo ir priežiūros srityse, o tai trukdo kurti vietines ir regionines darbo vietas kaimo vietovėse, kuriose yra vėjo elektrinių parkų, – vietovėse, kuriose dažnai trūksta galimybių įsidarbinti. Parengti kvalifikuotus darbuotojus užtrunka.

Mes taip pat galėtume laikytis dinamiškesnio požiūrio dėl šiuo metu nedarbingųjų taikydami naujoviškus metodus: galėtų būti mokama bedarbiams statybininkams, kad jie pakeistų darbuotojus, lankančius mokymo kursus; absolventai, įgiję su tvarumo susijusių gebėjimų, tam tikram laikotarpiui galėtų būti įdarbinti (ir apmokami) bendrovėse ar organizacijose, kurios nori kaupti patirtį tvarumo srityje: taikant tokią sistemą JK sukurta daugiau nei 50 darbo vietų, nes organizacijos nusprendė pasilikti įdarbintus absolventus.

Vis dėlto, jei mes norime iš tiesų žaliosios ekonomikos, o ne iniciatyvų kratinio, koks yra dabar, itin svarbios investicijos ir atitinkamos paskatos, derančios su išsamios ir stabilios politikos nuostatomis. Naujasis Europos strateginių investicijų fondas (EFSI) siūlo kitą galimybę, susijusią su tokiomis tikslinėmis, kokybiškomis investicijomis, pagrįstą partnerystės principu, kaip ir kitų ES lėšų racionalus panaudojimas, kaip nurodyta Komisijos komunikate: žinome, kad mainais už investicijas į pastatų renovaciją sukuriami darbo vietų ir sutaupoma energijos. Derėtų nepamiršti, kad kituose sektoriuose, pavyzdžiui, socialinės rūpybos sektoriuje, taip pat reikia investicijų į deramą darbą. Kaip teigia organizacijos ENSIE ir RREUSE, socialinė ekonomika taip pat įrodė, kad ji gali suteikti daug darbo vietų remonto ir pakartotinio naudojimo srityje bei prisidėti prie socialinės įtraukties. Viešųjų pirkimų politika taip pat gali būti svarbi, jei naudojamos atsakingo pirkimo sąlygos, susijusios su tvarumu („žaliosios“ ir socialinės). JK socialinės vertės akte pateikiamas įdomus pavyzdys¹.

Investicijos taip pat reikalingos, kad nukreiptų būtinas naujoves į ES pramonės politiką, kurios tikslas – kad ES būtų tausiausiai išteklius naudojanti ekonomika pasaulyje, kuriant iniciatyvias strategijas siekiant užtikrinti, kad socialinis perėjimas būtų gerai valdomas ir naudingas visai ES.

Perėjimo laikotarpiu MVĮ gali susidurti su tam tikrais sunkumais. EBPO laikosi nuomonės, kad jų prisitaikymas prie ekologiškai tvarios praktikos gamybos ir paslaugų teikimo srityje yra pagrindinis sėkmingo perėjimo veiksnys, tačiau mano, kad kelia nerimą tai, jog dauguma MVĮ pasirodė labai mažai žinančios apie būsimus poreikius, susijusius su žaliaisiais gebėjimais, ir jų investicijos į žaliuosius mokymus yra labai menkos². Šiems sunkumams reikalingas konkretus atsakas, grindžiamas Žaliuoju MVĮ veiksmų planu, pradėdant tiksline

¹ „Public Services (Social Value) Act 2012“, <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/3/enacted>

² „Darbo vietų kūrimo potencialas pereinant prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos“ (angl. *The jobs potential of a shift towards a low-carbon economy*), EBPO

informacija ir informuotumo didinimu, baigiant derama pagalba, siekiant pereiti prie ekologiškesnių produktų bei procesų, ir veiksmingomis paskatomis. Visapusiškas požiūris, susijęs su tiekimo grandine, taip pat gali būti svarbus, kai gali būti naudojama masto ekonomija norint rengti mokymus ir gauti kitos naudos. Regioninės ir vietinės valdžios institucijos, kaip ir finansų įstaigos, taip pat atlieka vaidmenį teikiant tokią pagalbą.

Akivaizdu, kad darbo rinką jau veikia pagrindinės pasaulinės tendencijos, bet iki šiol ES atsakomieji veiksmai nebuvo visapusiški. Siekdami įsitikinti, kad galime išlaikyti ir praplėsti užimtumo galimybes ir darbo vietų kūrimo potencialą, turime imtis visapusiškų, bendrų atsakomųjų veiksmų, pradedant politikos lygmeniu, baigiant pagrindiniu mokymu. Laikas yra labai svarbus, kadangi mes dabar netenkame galimybių, kurios kituose pasaulio regionuose išnaudojamos, ir visapusiškai neparuošiamo savo darbuotojų, kad jie galėtų kovoti su sunkumais, su kuriais jau susiduriame. Komisijos komunikate pateikiami kai kurie atsakymai, tačiau reikės, kad prisidėtų visos ES institucijos, jei mes iš tikrųjų norime įgyvendinti reikalingą perėjimą.